

Helynévmagyarázatok*

Szócsán A Resicabányától északra fekvő helység fontosabb adatai: 1452: *Zachel* (Suciu 2: 138); 1492: *Zochel* (uo.); 1554–79: *Sočan* (Engel: TemMold. 130); 1808: „*Szocsán* h. *Szocseni* val.” (Lipszky: Rep. 1: 653) 1909: *Szócsán* (Mező: HivKözs. 2: 1061). A román *Soceni* hn. (Suciu 2: 138) átvétele. Ez a román *soc* ’fekete bodza’ származéka (Iordan: TopRom. 101, 411).

Szőlőshegy A bánsági Fehértemplomtól keletre fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *Qalug’?rava* (Engel: TemMold. 72); 1723: *Rebenberg* (uo.); 1808: „*Rebenberg* g. *Kalugjerova* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 553); 1913: *Szöllős-hegy* (Hnt. 1200). A helység elsődleges neve a szerb *Kaludjerovo* (tkp. ’Kalugyerfalva, Barátlak’). Az 1717–23-ban betelepült né-

---

* L. MNy. 2008: 372–4.

metek a *Rebenberg* (tkp. 'Szőlőhegy') nevet kezdték használni. Ezt fordították magyarra *Szőlőshegy*-ként (Mező: HivHn. 69). – Vö. **Szőled.**

Szörénybúzás Az Al-Duna melléki Ómoldovától kelet-északkeletre fekvő helység fontosabb történeti adatai: 1569–79: *Garnik* (Engel: TemMold. 55); 1835 előtt: *Weitzenried* (Bodor: Délm. 28); 1878: „A község [= *Weitzenried*] mellett emelkedik a *Gornik* hegy” (Pesty: Szörény 2: 655); 1880: *Weitzenried* (Hátsek: MegyTérk. Szörény m. a.); 1909: *Szörénybuzás* (Mező: HivKözs. 1204); 1913: *Szörénybúzás* (Hnt. 1201); 1967: *Gîrnic* (Suciu 1: 265). Az elsődleges *Garnik* névváltozat déli szláv eredetű; vö. szerb-horvát *granik* 'magyartölgy, Quercus farnetta, Quercus conferta; magyartölgyes' (SKNJ. 3: 566), *granica* 'magyartölgy' (i. m. 3: 568); bolgár *граник* 'egyfajta tölgy' (EtSISJaz. 7: 104), *грануца* 'egy fajta tölgy, Quercus pedunculata' (i. m. 7: 107). A román *gîrnița* 'magyartölgy' (Borza: DicEtnobot. 143) a déli szlávból való. Etimológiailag mindez összetartozik a magyar *gránic* és *granicsár* szláv eredetijével. Az ősszláv *grana ~ *granъ ~ *granъ* egyik jelentése 'gally, ág' volt; a tölgy terebélyes ágai alapján kapott efféle nevet (BETReč. 1: 273). A magyar *Garnik* hn. hangátvetéssel keletkezett a déli szláv *Granik*-ből. A román *Gîrnic* hn. (Suciu 1: 265; Iordan: TopRom. 71) a régi magyar *Garnik*-hoz kapcsolódik. 1826-ban az oláh bánági határörvidék területére I. Ferenc nagyobb számban telepített csehországiakat. E csehországi telepések honosították meg a *Weitzenried* helységnévet. Ilyen név Felső-Bajorországból ismeretes *Waitzenried* < régi *Watzinrieth* (FörstOn. 2: 1260). A bizonyára 'Wazo irtványa' jelentésű helységnévbe idővel a *Weizen* 'búza' főnevet értették bele. Az országos helységnévrendezés során ezért változtatták meg az akkor még Szörény vármegyéhez tartozó *Weitzenried* idegenszerű nevét *Szörénybúzás*-ra. (Pesty: Szörény 2: 564; Bodor: Délm. 28, 45; Iordan: TopRom. 71; Suciu 1: 265; Mező: HivHn. 250.) – Vö. **Buzamező.**

Tamásd A Marzsinától dél-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *Tomy?št* (Engel: TemMold. 138); 1700 k.: *Tomest* (uo.); 1808: „*Tomest* vel *Tomesty* val.” (Lipszky: Rep. 1: 686); 1909: *Tamásd* (Mező: HivKözs. 2: 1115). Az elsődleges *Tomest* hn. a román *Tomești* (tkp. 'Toma emberei, Tomák') átvétele. Az országos helységnévrendezés során a falu nevét *Tamásd*-ra magyarosították (Suciu 2: 199; Mező: HivHn. 175). – Vö. **Tomesd.**

Tamáslaka A Nagybecskerekteől délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *Tomašofče* (Engel: TemMold. 138); 1660: *Tomaševci* (uo.); 1808: „*Tomassovacz* cr. *Thomashovac* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 686); 1882: *Tomasevác* (Ihász: Hnt. 343); 1908: *Tamáslaka* (Mező: HivKözs. 2: 1114); 1973: *Tomaševac* (ImMesta. 1973. 396). Az elsődleges névalak a szerb-horvát *Tomaševci* [tkp. 'Tamás emberei, Tamásék'] volt, amelyet idővel a *Tomaševac* névalak váltott fel. A magyarban *Tomasevác*-ként használatos helységnévet az országos helységnévrendezés során *Tamásházá*-ra magyarosították (Marković: ImVojv. 182; Mező: HivHn. 197). – Vö. **Tamásvárалja.**

Tárcsó A Pancsovától délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1554–79: *Istarč?va* (Engel: TemMold. 131); 1723: *Starzova* (uo.); 1808: „*Sztarcsova* h. *Starcsova* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 659); 1909: *Tárcsó* (Mező: HivKözs. 2: 1072). Az elsődleges *Sztarcsova* hn. a szerb *Starčevo* hn. átvétele. Ez egy *Starac* ~ *Starec* szn. (l. LPH. 612) birtoklást kifejező -*evo* képzős származéka. A hatósági úton megállapított *Tárcsó* névalak tudatos magyarosítás eredménye (Mező: HivHn. 166). – Vö. **Sztára.**

Tasnádbalázsháza A szilágysági Tasnádtól délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1454: *Balashaza* (Csánki 1: 551); 1733: *Blasa* (Suciu 1: 84); 1854: *Balásháza* (uo.); 1910:

Tasnádbalázsháza (Hnt. 1944. 569, az évszámhoz l. 655). A *Balázsháza* hn. a *Balázs* [cr. 1267: *Balas*: ÁrpSzt. 84] személynévnek és a birtokos személyranggal ellátott *ház* fn.-nek az összetétele. A *Tasnád*- előtag a járási hovatartozást jelöli. A román *Blaja* (Suciu 1: 84) 'Tasnádbalázsháza' a magyarból való.

Temeres A Facsádtól északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1514–16: *Thyhomeresth* (Suciu 2: 187); 1700 k.: *Tomerestj* (Engel: TemMold. 136); 1723: *Themerešt* (uo.); 1808: „*Temeresty* val.” (Lipszky: Rep. 1: 676); 1909: *Temeres* (Mező: HivKözs. 2: 1098). Az elsődleges névalak a román *Tihomirești* volt. Ez a déli szláv eredetű román *Tihomir* 'Tihamér' származéka 'Tihomir emberei, Tihomirék' eredménnyel. Az idővel *Temerești* alakúvá formálódott román helységnév a magyarban *Temerest*-ként honosodott meg. Az országos helységnévrendezés során a falu részére a magyarosabb hangzású *Temeres* névalakot állapították meg (Mező: HivHn. 172). – Vö. **Tihamérdülő**.

Temesfalva A Temesvártól kelet-délkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1442: *Draxafalwa* (Csánki 2: 35); 1554–79: *D?raqš?ns* (Engel: TemMold. 48); 1700 k.: *Dragsina* (uo.); 1808: „*Dragsina* h.” (Lipszky: Rep. 1: 152); 1913: *Temesfalva* (Hnt. 1221). Egy *Dragsa* [1389: *Draxa*: DocVal. 361; l. még szerb *Drakša*: Grković: RIS. 83; román *Dracșa* csn.: Iordan: DicȚFam. 180] nevű birtokos falva a magyarban *Dragsafalva*, a szerbhorvátban pedig a *Drakšina* nevet kapta. A magyar *Dragsina* hn. (> román *Dragsina* hn.) a szerbből való. Az országos helységnévrendezés során a Temes bal partvidékén települt falu a *Temesfalva* nevet kapta (Milleker 179; Kázmér: Falu 198; Mező: HivHn. 205).

Temeskirályfalva A Temesrékastól északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1517: *Kyralkwtha* (JusthLt. 254); 1519/1520: *Kyralkwtha* (i. m. 264); 1554–79: *Q?ralofče* (Engel: TemMold. 81); 1723: *Gralovaz* (uo.); 1808: „*Kralovecz* val.” (Lipszky: Rep. 1: 350); 1893: *Temes-Királyfalva* (Mező: HivHn. 100). Az elsődleges *Királykuta* hn. a *király* méltóságnév és a birtokos személyranggal ellátott *kút* 'forrás' fn. összetétele. A szerb *Kraljevac* ~ *Kraljevec* (> román *Cralovăț*: Suciu 1: 172) magyar mintát tükröz. Az idővel a magyarban is meghonosodott *Kralovec*-et *Temeskirályfalva*-ra magyarosították, kiegészítve a megyei hovatartozásra utaló *Temes*- előtaggal is. – Vö. **Király-kút**.

Temeskutas A Versectől északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1358: *Kutres* (Csánki 2: 104); 1362: *Kutrez* (uo.); 1554–79: *Qutrič* (Engel: TemMold. 82); 1660: *Kutrica* (uo.); 1808: „*Kudricz* h.” (Lipszky: Rep. 1: 358); 1897: *Temes-Kutas* (PallasLex. 16: 62. utáni térképen); 1922: *Gudurica* (Marković: ImVojv. 73). A *Kutrec* > *Kudric* hn. eredete nincs tisztázva. Talán kapcsolatba hozható a szláv eredetű, és 'vejsze' jelentésben is használatos magyar *ketrec* (*katroc*, *katruc*, *kotrec* stb.) fn.-vel. A *Temeskutas* névalak tudatos magyarosítás eredménye. A szerb *Gudurica* névalakot hatósági úton állapították meg a szerbhorvát *gudura* 'szakadék, mélység' (< magyar *gödör*) felhasználásával (TESz. 2: 474; Hadrovics: UngEISkr. 247). – Vö. **Kutas**.

Temesliget A bánási Csáktól észak-északkeletre fekvő helység fontosabb adatai: 1569–79: *Lig?t* (Engel: TemMold. 85); 1700 k.: *Liget* (uo.); 1808: „*Liget* val.” (Lipszky: Rep. 1: 380); 1902: *Temesliget* (Mező: HivKözs. 2: 621). A *Liget* hn. a magyar *liget* 'kisebb erdő' fn.-ből keletkezett. A megkülönböztető szerepű *Temes*- előtag a folyó mellékére s egyben a megyei hovatartozásra utal. – A román *Pădureni* (tkp. 'erdőlakók') 'Temesliget' (Suciu 2: 28) tudatos románosítás eredménye hatósági úton. – Vö. **Liget**.

Temesmiklós A Versectől nyugat-délnyugatra fekvő helység fontosabb adatai: 1404: *Zenthmiklos* (ZsigmOkl. 2/1: 343); 1554–79: *N?qolinč* (Engel: TemMold. 68); 1660–66:

Veliki Nikolinci (uo.); 1808: „*Nikolincze* h. *Nikolince* ill.” (Lipszky: Rep. 1: 462); 1881: *Temes-Miklós* (Marković: ImVojv. 128). Az elsődleges *Szentmiklós* hn. a falu templomának védőszentjéről vonódott át a településre. A szerbek ennek alapján alkották meg a *Nicolinci* névalakot, amely a magyarban is meghonosodott. A tudatos magyarosítással megállapított *Temesmiklós* hn. előtagja a megyei hovatartozást jelöli (Milleker 114; Suciú 2: 433; Mező: HivHn. 100, 103; Mező: Templ. 173; Mező: Patrocín. 333). – Vö. **Miklósháza, Szentmiklós.**

† KISS LAJOS